

ГЕНЕТИЧНІ ЗАДАТКИ СВИНЕЙ ТА УМОВИ ДЛЯ ЇХНЬОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Тваринники за аксіому приймають правило, що висока продуктивність нащадків значною мірою залежить від продуктивності батьків, тобто генетично обумовлених задатків. Але тут слід враховувати, що не кожний генотип тварин проявляє свій спадковий потенціал в умовах конкретного виробництва.

В'ячеслав Попсуй,
Віктор Опара,
доценти,
Сумський національний
аграрний університет

Селекціонери знають, що спадкові задатки сільськогосподарських тварин розкриваються лише за відповідних умов утримання, годівлі, експлуатації, ветеринарної профілактики та ін., в яких створювався генотип. Найкращі породи та перевірені генетичні поєднання за зміни паратипових умов — кліматичної зони, параметрів мікроклімату приміщень, раціонів та їхнього складу або зміни у схемах профілактики й лікування хвороб можуть не тільки знизити продуктивність, але й відчутно погіршити життєздатність. Особливо це притаманно сучасним генотипам.

Обережно із сучасною генетикою

Відносно прискорена специфічна селекція на скоростиглість і максимальний прояв найбільш економічно цінних ознак, як-от багатоплідність та м'ясність, створює тварин, які можуть проявляти бажані ознаки тільки у відповідних умовах. Будь-яке, навіть незначне відхилення від нормативів утримання, годівлі, технології вирощування фірми, яка створила складну породу або синтетичну лінію, зазвичай призводить до невідповідності наявних продуктивних ознак до заявлених. А вони високі. Наприклад, потенційна продуктивність європейських порід свиней характеризується таки-

ми показниками: багатоплідність — від 10—12 до 34 голів; вік досягнення живої маси 100 кг — 130—150 днів, середньодобовий приріст живої маси — 1000—1300 г, витрати кормів на 1 кг приросту — 1,9—2,5 кг корму, а забійний вихід — 75—82%.

У багатьох вітчизняних господарствах ці показники значно нижчі і тому їх вважають фантастичними. Отже, резерви продуктивності у м'ясній галузі ще далеко не вичерпані. Генетичний потенціал переважно визначається рівнем селекційно-племінної роботи.

М'ясність vs. стресостійкість

Для практиків варто добре знати технологічні особливості, переваги та недоліки генотипів свиней, обраних для розведення, основні ознаки, що визначають продуктивність і методи та шляхи їхнього розкриття. Інтенсивна селекція, особливо на м'ясність туш, іноді супроводжується певними вадами свиней: гормональними та вегетативно-нервовими розладами, підвищеною чутливістю серцево-судинної системи, обмеженою терморегуляцією і нервовими подразненнями. Такі прояви були названі стресовим синдромом свиней, або синдромом поганої адаптації.

Виявилося, що свині різних порід інакше реагують на стресові ситуації. На початку спостере-

жень у 60-х роках минулого століття більшість племінних тварин м'ясних порід свиней на 70—90% виявилися генетичними носіями стресової чутливості. Організм таких тварин конституційно ніжний, і вони погано адаптуються до жорстких умов інтенсивної технології, їхня продуктивність знижується, органолептичні й технологічні властивості м'яса відчутно гірші, ніж у стрес-нечутливих свиней.

Відтоді різними способами проводили моніторинг племінних свиней на їхню генетично обумовлену стресову належність. Сьогодні, якщо вірити перспектам селекційних фірм, їхні племінні тварини є стрес-стійкими, але переробники м'яса вказують, що багато, інколи до 50%, туш забійних свиней мають ознаки стрес-чутливості. Тобто генетично стійкі тварини в умовах відчутного технологічного великогрупового утримання за промислового виробництва або транспортування на бійню відчутно стресують.

Рішення у власних руках виробників

Зрозуміло, що селекціонери не стоять на місці. Сучасні прийоми геномної селекції дають змогу проаналізувати генотип одразу при народженні, не чекаючи прояву певної ознаки або появи потомства, що значно прискорює селекцію. А завдяки ДНК-тестуванню із використанням маркерів генів можливо виявити всіх носіїв стрес-чутливості, в тому числі приховані, і з урахуванням цього проводити бажаний відбір тварин.

Перш ніж ви придбаєте свиней сучасних генотипів, потрібно визначитись, чим і як ви будете їх годувати

Але й виробники повинні так організовувати технологічний ланцюг, підбирати обладнання та проводити роботи, щоб мінімізувати вплив технологічних і транспортних стрес-факторів. Сучасна автоматика слідує за підтриманням параметрів мікроклімату в приміщеннях, обладнання стає менш шумним, використання кормових автоматів та динамічних груп зменшує соціально-ієрархічні конфлікти між тваринами. Мінімізує прояв стрес-факторів використання вагів-сортувальників для забійних свиней, перевезення їх на м'ясокомбінат у спеціальному транспорті. Комплексне застосування інноваційного технологічного менеджменту, генетичного моніторингу та сучасного обладнання сприяє

EuroTier

Провідна виставка світового масштабу для професіоналів тваринництва

*Ласкаво просимо на найбільшу
в світі виставку для
фахівців тваринництва*

**15–18 листопада 2016
Ганновер, Німеччина**

- **160 000** професійних відвідувачів, зацікавлених новими технологіями в галузі скотарства, свинарства, птахівництва та аквакультури.
- Більш ніж **2 368** експонентів на **240 000 м²** виставкової площі.
- Широка програма з тваринництва та розведення, відгодівлі, утримання, переробки та збуту.
- Провідні технології в галузі регенеративної енергетики і децентралізованого енергозабезпечення.

Щодо організації поїздки звертайтеся до наших турпартнерів:

www.eurotier.com

www.eurotier.com

Включаючи

За переходу на нову генетику ви витрачаєтесь не тільки на племінних тварин, а й на цілу низку вдосконалень технології

збільшенню не лише виробленої продукції на одиницю затрат праці та поліпшенню продуктивності свиней, а й позитивно впливає на резистентність тварин до хвороб, технологічну адаптацію та кінцеву якість стандартизованої м'ясної продукції.

Комфорт у повітрі, годівлі тощо

Значною мірою гібридні свині сучасних генотипів — це мутанти, яким важко вижити в неопаленому приміщенні та за годівлі незбалансованим або дефіцитним за поживними речовинами кормом. Тварини з довгим тулубом та майже без прошарку сала є термоуразливими: взимку вони мерзнуть та застуджуються, а влітку перегріваються. Тому, якщо ви обираєте сучасну генетику, подбайте про підтримання оптимальної температури для поросят у процесі вирощування, руху повітря і, відповідно, за газуваності приміщень.

Перш ніж ви придбаєте свиней сучасних генотипів, потрібно визначитись, чим і як ви будете їх годувати. Сучасні материнські та батьківські термінальні лінії свиней створюються у специфічних кормових умовах із використанням стандартів та особливостей країни створення, або селекційної фірми. Деталізовані норми годівлі компанія, яка створила генетичну продукцію, має надавати по-

купцю разом з іншими рекомендаціями з оптимізації використання тварин для кожної статеві-вікової групи. Часто на це вітчизняний фермер не звертає особливої уваги. Він керується минулим досвідом та наявністю існуючих або більш дешевих кормових ресурсів і, на жаль, не отримує стабільних й очікуваних результатів.

До технологічної карти виробництва також входять заходи біобезпеки: схеми і засоби профілактики хвороб, дезінфекції приміщень. Так само потрібно знати, що разом із тваринами ви привозите на ферму і збудників хвороб. Тому слід ретельно з'ясувати, які захворювання діагностували на фермі, звідкіля ви плануєте завозити племінний або ремонтний молодняк, і які засоби профілактики там використовували. Адже вакцину, кокциодіостатики та інші ветзасоби, які застосовують там, доведеться закуповувати і вам. А якщо ж нехтувати профілактичними засобами, то винною буде не генетика, мікроклімат приміщення і навіть не годівля, а ослаблений збудниками імунітет тварин.

Нові тварини потребують удосконалення технології

Отже, надсучасний генотип свиней (м'ясна спеціалізована порода або застосування гібридизації) сам по собі не може стати панацеєю для становлення високорентабельного свинарства. Висока генетика розкривається лише за належних умов, коли селекційні підходи розглядають як одну із ланок технологічного ланцюга. За переходу на нову генетику ви витрачаєтесь не тільки на племінних тварин, а й на цілу низку вдосконалень технології. Навіть перший добрий результат від модернізації лише одного технологічного елементу через 1–1,5 роки без підкріплення іншими засобами може призвести до раптового зниження продуктивних та господарських показників.

Бажано економічно обґрунтувати оптимізацію технологічних рішень і врахувати всі можливі витрати та додаткові доходи від впровадження інновацій, зважити реальні технічні й фінансові можливості свого господарства, а для цього керуйтеся порадами консультантів, науковців та практичним досвідом колег.

Слід ретельно з'ясувати, які захворювання діагностували на фермі, звідкіля ви плануєте завозити племінний або ремонтний молодняк, і які засоби профілактики там використовували

